

บทความวิจัย

ผลของโปรแกรมที่ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง กรุงเทพมหานคร

Effects of the Program with the Information Motivation Behavioral Skill Model toward the Preventive Behavior in Alcohol Drinking among the Female Vocational Students in Bangkok

สาธิตา สุขคุ้ม พ.ย.ม. (Satiya Sukkum, M.N.S.)¹อาภาพร เพ็ญวัฒนา Ph.D. (Araporn Powwattana, Ph.D.)²นฤมล เอื้อมนิกุล Ph.D. (Naruemon Auemaneekul, Ph.D.)³

Received: Apr 30, 2020

Revised: May 1, 2020

Accepted: May 5, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบมีกลุ่มควบคุมทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (pretest-posttest control group design) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมที่ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 1 เพศหญิง กรุงเทพมหานคร จำนวน 62 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 31 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมที่ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการดูแลตามปกติ ของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Repeated measure ANOVA และ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคิด การรับรู้ความสามารถของตนเอง และพฤติกรรมต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง ($p < .05$) และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

คำสำคัญ: การป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์,วัยรุ่นหญิง, แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะ

¹พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล Email: sati_ya@hotmail.com

²Corresponding author รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล Email: araporn.pow@mahidol.ac.th

³รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล Email: naruemon.aue@mahidol.ac.th.

Department of Public Health Nursing, Faculty of Public Health, Mahidol University, Bangkok, Thailand

Abstract

This quasi-experimental study (pretest-posttest control group design) aimed to examine the efficacy of the program with the information motivation behavioral skill model toward the preventive behavior in alcohol drinking among female vocational students in Bangkok. Participants consisted of 62 female students age 15–16 years from a vocational institute in Bangkok. They were equally randomly assigned to an experimental group and a control group. The control group received usual care. Self-administered questionnaires were used to collect data before and after implementing the program. The questionnaires were also used to follow-up participants. Data were analyzed using mean, standard deviation, repeated measure ANOVA, and independent t-test. Results showed that after the intervention, the experimental group reported higher score of knowledge about alcohol prevention, attitudes toward alcohol prevention, perceived self-efficacy toward alcohol prevention, and alcohol prevention behaviors than prior to implementing the intervention. Also, at two week follow-up, the score of the experimental group was higher than those before the intervention ($p < .05$), and greater than those in the comparison group ($p < .05$)

Keywords: preventing alcohol drinking, female adolescents, information motivation behavioral skills model

บทนำ

สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัญหาระดับโลก ซึ่งองค์การอนามัยโลกให้ความสำคัญและ เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข เนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดปัญหาต่อชีวิตทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมในระดับประเทศทั่วโลก ผลการสำรวจในต่างประเทศพบว่าวัยรุ่นมีแนวโน้มในการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอายุน้อยลง¹ สำหรับประเทศไทยจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2554 พบว่าเยาวชนอายุ 15-24 ปี มีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึงร้อยละ 23 โดยกลุ่มประชากรที่เริ่มดื่มมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2554-2557 คือ วัยรุ่นอายุ 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.58 ของประชากรที่เริ่มดื่มทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ตามเพศพบว่า วัยรุ่นเพศหญิงที่มีอายุ 13-18 ปี มีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชีวิตร้อยละ 16.15 ในปีพ.ศ. 2559 เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 34.7 ในปี พ.ศ. 2559² สำหรับสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2558 พบว่า มีนักดื่มที่อาศัยอยู่ใน

กรุงเทพมหานครเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่ออายุเพียง 19.83 ปี นักดื่มปัจจุบันที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษามีอายุเฉลี่ยตอนเริ่มดื่มที่ 17.18 ปี เมื่อวิเคราะห์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นักเรียนประเภทอาชีวศึกษามีประวัติดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแล้วในชีวิตสูงกว่านักเรียนประเภทสามัญศึกษา³ เนื่องจากชั่วโมงการเรียนการสอนของนักเรียนระดับอาชีวศึกษามีชั่วโมงเรียนน้อยกว่าและมีการเรียนการสอนซึ่งแบ่งเป็นภาคเช้าและภาคบ่าย ทำให้มีเวลาว่างมากกว่า⁴ ผลกระทบระดับบุคคล ได้แก่ ปัญหาสุขภาพที่มีต่อผู้ดื่มทั้งร่างกายและจิตใจ^{5,6} ผลกระทบที่มีต่อสังคม ได้แก่ การเกิดปัญหาอาชญากรรมในสังคม เช่น คดีทำร้ายร่างกาย คดีทางเพศ การเกิดอุบัติเหตุจราจร และผลกระทบต่อเศรษฐกิจ⁷

จากการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในและต่างประเทศพบว่า มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มากมาย เช่น แบบแผนความเชื่อสุขภาพ⁸ ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง⁹ เป็นต้น แต่สถานการณ์

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นยังคงเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเกิดจากการขาดประเด็นการให้ข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มเป้าหมาย ไม่มีกิจกรรมกระตุ้นและเสริมสร้างประสบการณ์ในเรื่องของทัศนคติทางลบต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการขาดทักษะป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁰ ถึงแม้ว่านักเรียนระดับอาชีวศึกษาได้เรียนรู้แนวทางการป้องกันสารเสพติดจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 วิชาสิ่งเสพติดศึกษา แต่เนื้อหาไม่มีรายละเอียดเฉพาะเจาะจงความรู้เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ แนวทางการส่งเสริมด้านทัศนคติในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ และการฝึกทักษะในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁴

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่ามีการประยุกต์ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะ (Information Motivation Behavioral skill Model) ของ Fisher และ Fisher¹¹ ในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในผู้ใหญ่เพศชาย พบว่า ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการหลีกเลี่ยงการบริโภคแอลกอฮอล์ได้ตามกรอบแนวคิด¹² ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการประยุกต์ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะ (Information Motivation Behavioral skill Model) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นมาออกแบบเป็นกิจกรรมเนื่องจากจากแบบจำลองดังกล่าวมีแนวคิดว่าการให้ข้อมูล ข่าวสาร การเสริมสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะ จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพได้¹¹

ผู้วิจัยในฐานะพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดูแลส่งเสริมสุขภาพและการป้องกัน จึงมีความสนใจเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 อายุ 15-16 ปี เขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากพบว่าแนวโน้มของอายุที่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์ลดลง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น และการป้องกัน ถึงแม้ในสถานศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมการสอนสุขศึกษาให้กับเด็กนักเรียนแต่ก็ยังพบว่าปัญหาดังกล่าวยังคงอยู่ จึงมีความสนใจในการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด Information Motivation Behavioral Skill (IMB) model โดยผ่านรูปแบบการให้ข้อมูลข่าวสารที่มี

ประสิทธิภาพ การสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างทัศนคติทางลบต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เพิ่มพูนทัศนคติทางบวกต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมที่ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทัศนคติในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทัศนคติในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภายหลังการทดลอง และระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทัศนคติในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าก่อนทดลอง
2. ภายหลังการทดลอง และระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทัศนคติในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แอลกอฮอล์ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกัน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมป้องกันการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) แบบ 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรม หลังเข้าร่วมโปรแกรม และระยะติดตามผลหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียน อาชีวศึกษาเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 62 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนอาชีวศึกษาเพศหญิงระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 1 อายุ 15-16 ปี ปีการศึกษา 2562 สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครและ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กรุงเทพมหานคร 13 โรงเรียน ซึ่งมีลักษณะและบริบทใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample random sampling) จำนวน 31 คน

เกณฑ์การคัดเข้าร่วมการศึกษา

1. นักเรียนอาชีวศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 1 มีอายุระหว่าง 15-16 ปี
2. ไม่มีประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก่อน อย่างน้อย 1 เดือน ซึ่งคัดกรองโดยแบบประเมินพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คำตอบเป็นคะแนนประวัติการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ 0 คะแนน= ไม่มีประวัติดื่มเลย, 1 คะแนน = เคยมีประวัติการดื่ม ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากวัยรุ่นที่ตอบแบบสอบถามมีค่าคะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่เคยมีประวัติการดื่มเลย
3. ผู้ปกครองอนุญาตให้นักเรียนในปกครองเข้าร่วม การวิจัยโดยการลงนามในเอกสารยินยอม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร

การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ผ่านฐานความรู้ สื่อวีดิทัศน์ การอภิปรายกลุ่ม

2. การสร้างแรงจูงใจ

สร้างทัศนคติทางลบเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และ ทัศนคติ ทางบวกต่อการรับรู้ประโยชน์การป้องกันดื่มแอลกอฮอล์ และ การได้รับแรงจูงใจระดับสังคมจากเพื่อนผ่านกิจกรรมสื่อวีดิทัศน์ เกม และผู้ปกครอง ผ่านกิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง การให้คำปรึกษา 5A

3. การพัฒนาทักษะ

การฝึกทักษะชีวิต 3 องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการป้องกันการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ทักษะการต่อต้านแอลกอฮอล์ ทักษะการจัดการตนเอง ทักษะทางสังคม ผ่านการบรรยาย ให้ความรู้และแสดงบทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม

- ความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์
- ทัศนคติต่อการป้องกัน การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์
- การรับรู้ความสามารถ ของตนเองต่อการป้องกัน การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์
- พฤติกรรมการป้องกัน การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ส่วน ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ผลการศึกษา (เกรดเฉลี่ย) กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง จำนวนเพื่อนสนิท บุคคลที่พ่อก้าย สถานภาพครอบครัว พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของตนเอง ผู้ปกครองและเพื่อน 2) แบบคัดกรองพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 1 เดือนที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อบุคคล ครอบครัว และสังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.706

ส่วนที่ 3 แบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น และทัศนคติต่อการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มี 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.919

ส่วนที่ 4 แบบประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การต่อรอง การปฏิเสธในวัยรุ่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.932

ส่วนที่ 5 แบบประเมินพฤติกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.760

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะ (Information Motivation Behavioral Skill: IMB Model) ของ Fisher และ Fisher¹¹ มีกิจกรรมทั้งหมด 4 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ซึ่งประกอบด้วย

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมครั้งที่ 1 “กิจกรรมพิชัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และทักษะป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” กิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในวัยรุ่น ผ่านกิจกรรมฐานความรู้ ใบงาน และการอภิปรายกลุ่ม 2) การสร้างแรงจูงใจระดับบุคคล ได้แก่ การสร้างทัศนคติทางลบต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านกิจกรรม สื่อวิดิทัศน์ และการอภิปรายกลุ่ม และ 3) การฝึกทักษะในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 4 ทักษะ ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การต่อรอง การปฏิเสธใน สถานการณ์ที่เพื่อนเป็นแรงจูงใจให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมครั้งที่ 2 “กิจกรรมสายใยรักป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” กิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อครอบครัวผ่านกิจกรรม สื่อวิดิทัศน์ ใบงาน และการอภิปรายกลุ่ม 2) การสร้างแรงจูงใจระดับสังคมได้แก่ ครอบครัว ผ่านกิจกรรม การประยุกต์ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา 5A และการส่งข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ในการสร้างแรงจูงใจต่อพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น และ 3) การฝึกทักษะในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 4 ทักษะจากสถานการณ์ที่สมาชิกในครอบครัวเป็นแรงจูงใจให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมครั้งที่ 3 “กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” กิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น ผ่านกิจกรรม สื่อวิดิทัศน์ ใบงาน และการอภิปรายกลุ่ม และ 2) การสร้างแรงจูงใจใน

ระดับสังคม ได้แก่ เพื่อน ผ่านกิจกรรม เกมสลับคู่วิเคราะห์เพื่อนที่ดี ใบงาน สื่อวีดิทัศน์ และเกมใบคำ

สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมครั้งที่ 4 “กิจกรรม say no เพื่อ Social” กิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสังคมผ่านกิจกรรม สื่อวีดิทัศน์ ใบงาน และการอภิปรายกลุ่ม 2) การสร้างแรงจูงใจในระดับสังคมในการสร้างทัศนคติทางลบต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านกิจกรรม สื่อวีดิทัศน์ ใบงาน และการอภิปรายกลุ่ม การสร้างแรงจูงใจจากเพื่อนผ่านกิจกรรมโหวต popular friend และการสร้างแรงจูงใจระดับบุคคลผ่านกิจกรรมการกล่าวพันธสัญญาไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 3) การฝึกทักษะในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 4 จากสถานการณ์เพื่อนชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์ผ่านกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ

มีการวัดผลการทดลองเมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมในครั้งที่ 4 และระยะติดตามผลหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ซึ่งกระบวนการทดลองและสื่อที่ใช้ในการทดลองผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมและตอบแบบสอบถามที่ตรงตามความเป็นจริงจากกลุ่มตัวอย่าง และแจ้งกลุ่มตัวอย่างว่าในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับ ไม่มีการระบุชื่อ และรายงานการวิจัยจะเสนอผลโดยรวม และกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ส่วน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนการทดลอง ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้วิจัยดำเนินการขอจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยเลขที่ MUPH 2019-110 พัฒนาโปรแกรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พัฒนาแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และทดสอบเครื่องมือ

2. ขั้นตอนการทดลอง ระยะเวลาที่เริ่มทำงานศึกษาตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2562

ในกลุ่มทดลองมีกิจกรรมทั้งหมด 4 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ตามรายละเอียดในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง 3 ครั้ง ได้แก่ 1) สัปดาห์ที่ 1 ก่อนเริ่มทำการทดลอง 2) สัปดาห์ที่ 4 หลังการทดลองทันที และ 3) สัปดาห์ที่ 6 หลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เป็นระยะติดตามผล สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลคือห้องเรียนประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) สถิติความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล คะแนนระดับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น 2) สถิติ Repeated measure ANOVA สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และ 3) สถิติ Independent t-test สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่อายุ 15 ปี และอายุ 16 ปี เกณฑ์เฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอยู่ระหว่าง 3.37-3.62 ในแต่ละวันกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างเล่นโทรศัพท์มือถือ ทั้งสองกลุ่มมีเพื่อนที่ใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทจำนวน 4 คนขึ้นไป บุคคลที่พักอาศัยอยู่ร่วมกันของทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ บิดามารดา สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่ม คือ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีสมาชิกในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสองกลุ่มเท่ากันจำนวน 18 คน โดยบุคคลในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ บิดา ในหนึ่งเดือนที่ผ่านมาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ เบียร์ ไวน์ (เช่น สปายไวน์คูลเลอร์ พูลมูน อะมิกาเซ่) และเหล้า (เช่น สุรา เหล้าแดง แม่โขง เหล้าขาว หรือเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่ผสมเหล้า)

2.4 พฤติกรรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์

ภายหลังการทดลอง และระยะติดตามผลพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ก่อนการทดลอง ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผลภายในกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของทั้งสองกลุ่มที่วัดในช่วงเวลาต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกัน

การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ภายในกลุ่ม พบว่า คะแนนเฉลี่ย ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .005$) คะแนนเฉลี่ยระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และคะแนนเฉลี่ย ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ระหว่างกลุ่มหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และระยะติดตามผลพบว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง (n=31)		กลุ่มเปรียบเทียบ (n=31)		t	df	p-value
	Mean	SD.	Mean	SD.			
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์							
ก่อนทดลอง	7.00	1.41	5.94	1.46	2.92	60	.005
หลังทดลอง	9.23	0.96	5.42	2.06	-2.75	42.33	<.001
ระยะติดตามผล	9.42	0.62	4.71	1.847	-3.65	36.68	<.001
ทัศนคติในการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์							
ก่อนทดลอง	35.13	4.11	31.10	3.31	4.25	60	<.001
หลังทดลอง	37.00	2.72	32.65	4.61	-0.32	48.64	<.001
ระยะติดตามผล	37.74	2.65	31.52	3.47	-2.19	56.048	<.001
การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์							
ก่อนทดลอง	33.26	4.78	27.81	6.18	3.89	60	<.001
หลังทดลอง	34.77	3.64	30.23	5.88	0.91	50.04	.001
ระยะติดตามผล	35.81	3.36	29.32	4.45	-1.04	60	<.001
พฤติกรรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์							
ก่อนทดลอง	29.74	7.18	27.58	4.72	1.40	51.86	.168
หลังทดลอง	31.06	5.98	25.42	4.25	4.286	54.15	<.001
ระยะติดตามผล	35.32	3.92	25.74	4.48	8.96	60	<.001

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ดีขึ้นหลังการทดลองระยะติดตามผล และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์มีผลต่อร่างกายและจิตใจ ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ในวัยรุ่น ผลกระทบของการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ที่มีต่อครอบครัวและสังคม ผ่านกิจกรรม ฐานความรู้ ใบงาน การอภิปรายกลุ่ม และสื่อวีดิทัศน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Chaochalard⁹ ทำการศึกษาผลของโปรแกรมป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์โดยประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถของตนเองในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครปฐม ซึ่งให้ความรู้โดยมุ่งเน้นประเด็นที่สำคัญ มีความเฉพาะเจาะจงตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และมีการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่จัดกระทำทั้งในรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้พบว่าวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์รูปแบบนี้สอดคล้องกับพัฒนาการของวัยรุ่นเนื่องจากกลุ่มทดลองเป็นวัยรุ่นระยะตอนกลาง ซึ่งเป็นวัยที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดอยู่ในกรอบความเป็นจริง มีเหตุผล ตลอดจนวัยรุ่นระยะนี้เป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อน วิธีการดังกล่าวจึงทำให้วัยรุ่นได้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน เกิดเป็นการกระทำซึ่งนำไปสู่การป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ในแนวทางเดียวกัน¹³

2. ทศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ดีขึ้นหลังการทดลองระยะติดตามผล และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยผู้วิจัยสร้างทัศนคติต่อการป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ในการศึกษาครั้งนี้ผ่านสร้างแรงจูงใจระดับบุคคล ได้แก่ การสร้างทัศนคติทางลบต่อการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์เกี่ยวกับโทษของการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์

โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ส่งผลกระทบต่อตนเองและบุคคลอื่น ทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนไหวภายในตัวบุคคลให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม¹² การแบ่งปันประสบการณ์และความรู้สึกที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เกิดการกระตุ้นและเสริมสร้างประสบการณ์ในเรื่องทัศนคติทางลบต่อการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์เพิ่มมากขึ้น ทำให้เข้าใจความรู้สึกของตนเองและเพื่อนเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ในวัยรุ่น¹⁴ กิจกรรมสัญญาต่อหน้าผู้เข้าร่วมวิจัยท่านอื่นในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ ในการสร้างทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์¹⁵ การสร้างแรงจูงใจระดับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมโดยการประชุมผู้ปกครองและสอนการประยุกต์ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา 5A ให้แก่ผู้ปกครอง ในการสร้างแรงจูงใจต่อพฤติกรรมป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ในวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ponlasarn และ Dauwngsong¹⁵ ทำการศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมแบบผสมผสานระหว่างกลุ่มทดลองและผู้ปกครองเพื่อป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์โดยวิธีการประชุมผู้ปกครองเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการรับมือต่อพฤติกรรมป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มทดลองผ่านใบงาน พบว่า กลุ่มทดลองชะลอการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสร้างแรงจูงใจระดับสังคม ได้แก่ เพื่อน ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมโดยการจับคู่กันวิเคราะห์ลักษณะเพื่อนที่ดีในการป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ การหาตัวแบบ (Role model) ของเพื่อนที่มีพฤติกรรมป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Jeerapath Ueakit และ Moonruttana¹⁶ ทำการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ระหว่างวัยรุ่นและเพื่อน โดยกิจกรรมประกอบด้วย การอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคมในกลุ่มเพื่อนเกี่ยวกับพฤติกรรมการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ ภายหลังการทดลองพบว่าอุบัติการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มทดลองลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการตี้นเครื่องตี้อัลกอฮอลล์

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ดีขึ้นหลังการทดลอง,ระยะติดตามผล และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผู้วิจัยสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในการศึกษาครั้งนี้โดยการสร้างความเชื่อในความสามารถของตนเองต่อการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ได้จากการพัฒนาทักษะในการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ผ่านรูปแบบกิจกรรมได้แก่ การนำเสนอทักษะในการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การต่อรอง และการปฏิเสธผ่านการบรรยายและสื่อประกอบการสอน (Power point) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Saleengam¹⁴ ทำการศึกษาผลของโปรแกรมป้องกันนักตี้มหน้าใหม่ในชั้นประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ทำให้กลุ่มทดลองเกิดการเรียนรู้ทักษะที่นำไปใช้ในการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้เข้าร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงต่อการถูกชักชวนให้ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันฝึกทักษะดังกล่าวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลตนเอง และนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่ต้องการได้ อย่างเหมาะสม¹⁶ การนำเสนอทักษะในการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ผ่านการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลอง และร่วมกันวิเคราะห์ทักษะที่เลือกมานำเสนอ พบว่าการฝึกทักษะตามสถานการณ์จำลองที่มีความเฉพาะในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติและทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น¹⁶

4. พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นดีขึ้นหลังการทดลอง, ระยะติดตามผล และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะของ Fisher และ Fisher¹ ที่กล่าวว่าเมื่อบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้อง และมีความเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการสร้างแรงจูงใจเพื่อสร้าง

แรงขับเคลื่อนที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกของบุคคลและกระตุ้นให้บุคคลมีการกระทำในทางบวก และมีการพัฒนาทักษะที่มีความเฉพาะในการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันนั้น ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นและการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรม ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เหมาะสม^{14,16}

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ด้านการบริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในนักเรียนของสถาบันการศึกษา โดยมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากรายวิชาสิ่งเสพติดศึกษา และสถาบันอาชีวศึกษาควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น โดยการบูรณาการการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะในการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้นการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

ด้านการบริการ

แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะเป็นฐานต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาเพศหญิงสามารถนำไปใช้ได้จริง จึงสามารถเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาและอาจารย์ประจำวิชาสุขศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาได้ โดยรูปแบบกิจกรรม ประกอบด้วย การให้ข้อมูลที่มีความเฉพาะกับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ การเสริมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และการฝึกทักษะเพื่อเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ

ด้านการวิจัย

นำรูปแบบโปรแกรมที่ใช้แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะ ต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ไปใช้กับกลุ่มเสี่ยงวัยรุ่นเพศชายได้ เนื่องจากเพศชายมีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

ที่คล้ายคลึงกับวัยรุ่นเพศหญิง เนื้อหาของโปรแกรมจึงมีความเหมาะสม และสามารถปรับเนื้อหาให้นำไปใช้ในเพศชายได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการติดตามผลของโปรแกรมในระยะยาว เพื่อความยั่งยืนของพฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ เช่น 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี

2. ควรมีการศึกษาในกลุ่มประชากรวัยรุ่นเพศหญิงในกลุ่มอื่น ๆ ด้วย เช่น วัยรุ่นเพศหญิงในสังกัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัยรุ่นหญิงนอกระบบการศึกษา เป็นต้น

References

1. World Health Organization. (WHO). WHO Global Status Report: Alcohol and Young people. Geneva: World Health Organization; 2005.
2. Audsanangkornchai S. Facts and Figures: Alcohol in Thailand 2016-201. Bangkok: Sahamit printing; 2013. (in Thai)
3. Sornpaisan B. Thailand Alcohol Situation 2008. Bangkok: Center of Alcohol Studies; 2008. (in Thai)
4. Audsanangkornchai S, Mugthong A, Intanon T. A surveillance of drinking behaviors and other health-risk behaviours among high school students in Thailand. Songkla: Prince of Songkla University; 2008. (in Thai)
5. Blanco AM, Cauli O, Miñarro J, Guerri C., Pascual M. Intermittent ethanol exposure induces inflammatory brain damage and causes long-term behavioural alterations in adolescent rats. The European Journal of Neuroscience 2007;500-41.
6. Tumrungsri T. Associations between Alcohol Consumption and Injuries in Emergency Room Patients Nontaburi: Center of Alcohol Studies; 2556. (in Thai)
7. Department of Juvenile Observation and Protection. List of annual case statistics 2012. Bangkok: Center for information technology and communications; 2012. (in Thai)
8. Piyaaramwong P. Health education program management using the health belief model to prevent alcohol drinking of lower secondary school female students. Bangkok : Chulalongkorn University; 2014. (in Thai)
9. Chaochalard P. Effectsofan Alcohol Use Prevention Program Applying Self Efficacy Theory among 7th GradeStudents in NakhonPathom Province. Rama Nurse Journal 2019;24:211-24. (in Thai)
10. Center of Alcohol Studies. Bangkok Alcohol Situation 2015. Bangkok: Center of Alcohol Studies; 2015. (in Thai)
11. Fisher WA, Fisher JD. Changing AIDS-Risk Bahvior. Psychological Bulletin 1992;111:455-74.
12. Sanonthong K. The Effects of Reduced Alcohol Consumption Behavior Program in Adulthood. Journal of Phrapokklao Nursing College 2559;29:78-91. (in Thai)
13. Areekul W. Adolescent Health care and Supervision. Bangkok: Department of Pediatrics Pramongkutklao Hospital and College of Medicine; 2010. (in Thai)

14. Saleengam S. Effects of a new Drinking Prevention Program For Primary School Students Surin Province. Bangkok: Mahidol University; 2019. (in Thai)
15. Ponlasarn A, Dauwngsong R. The Effectiveness of Health Education Program by Application of Theory of Planned Behavior and Social Support for Prevention Alcohol Drinking Behavior Among Secondary Level 4 Khongchaipattana Sub-District, Khongchai District, Kalasin Province. *KKU Research Journal* 2011;11:83-92. (in Thai)
16. Jeerapath W, Ueakit, Moonruttana A. The Effect of Motivation Promoting Program on Alcohol Drinking Prevention Behavior Among Early Adolescents. *Kuakarun Journal of Nursing* 2014;21:219-33. (in Thai)